Vyraujanti kapo duobės orientacijos kryptis neišsiskyrė. Duobės orientuotos Š-P, ŠV-PR, V-R, PV-ŠR kryptimis. Kapuose randamos būdingos vėlyvajam geležies amžiui įkapės: susilydžiusios lankinių segių dalys, pasaginių segių fragmentai, vytinių ir kitokių antkaklių dalys, juostinių trikampio, pusapvalio, plokščio pjūvio apyrankių, įvijinių žiedų išplatintu priekiu, lazdelinių smeigtukų fragmentai, peiliai ir kitokie dirbinių trupiniai.

Tarp kitų išsiskyrė karių kapai Nr.675 ir Nr.787. Tokio tipo kapai tyrinėti 1992 ir 1993 m. Mirusiųjų palaikai supilti kompaktiškose 37x17x9 cm ir 34x15x7 cm dydžio krūvelėse, orientuotose ŠV-PR kryptimi. Kapą Nr.675 iš kraštų ribojo sulenktas vienašmenis kalavijas makštyse ir ietigalis, tarp sudegusių kaulų rasta apdegusi lankinė segė, sagtis, peilis ir kitas ietigalis po kaulais. Kape Nr.787 3-4 cm sudegusių kaulų sluoksnelį dengė įkapės: sulaužytas ilgas vienašmenis kalavijas, pora ietigalių su siaura rombinio pjūvio plunksna (vienas jų net 54,5 cm ilgio, puoštas skliautuotu raštu). Po jais gulėjo kario apyrankė, pentinas, stipriai apdegusi segė.

Išskirtinis paskutiniaisiais metais tirtų kapų bruožas yra keramika, kurios fragmentai surasti apie 18% degintinių kapų. Tai smulkesnės ar stambesnės sienelių, kartais pakraštėlių šukės. Jos randamos kape arba ištisiniame degėsingos žemės sluoksnyje. Lipdytoji keramika su apžiedimo žymėmis yra pilkos, pilkai rusvos molio masės su gausia grūsto akmens priemaiša. Sienelės petelių ir pilvelio srityje puošiamos ryškiais horizontaliais grioveliais.

Kaip ir ankstesniais metais, visame tiriamo kapinyno plote randami pavieniai išsimėtę degintiniai kapai. Tai dažniausiai kuklūs palaikai be įkapių, supilti nežymioje įduboje arba paskleisti paviršiuje.

Atskirą grupę sudaro kolektyviniai (grupiniai) kapai. Jie ištirti degintinių kapų ploto ŠR pakraštyje. Tai duobės, užpiltos tamsia puria priesmėlinga žeme su degėsiais ir suodžiais (kapai Nr.671, 672, 673, 795, 796, 707, 817, 855), kuriose kartu sumaišyti sudegę kaulai, įkapės ir jų smulkios dalelės. Duobės netaisyklingos formos, nuo 2,4x1,7 iki 5,5x2,2 m dydžio. Jų gylis taip pat įvairus - nuo 60 cm iki 1 m, tačiau vyrauja 80 cm gylis. Duobės sudaro gana taisyklingą apskritimą. Jų paviršius pastebimas 34-38 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus. Laidojimo paviršiuje netolygiai pasklidęs

iki 4-7 cm storio pilkos degėsingos žemės sluoksnelis, kai kur nežymiai pereinantis į minėtą degintinių kapų lauko paviršių. Visose duobėse randama daugiau ar mažiau įvairaus dydžio akmenų, kurių dalis apdegę. Keliose duobėse yra pagilinimai. Juose akmenys pakraščiais formuoja žiedus arba sudaro piltuvėlio formos išgrįstą duobutę. Duobės užverstos netolygiai. Apatinėje dalyje rečiau randama dirbinių ir pavienių sudegusių kaulų fragmentų. Duobių viduryje ir viršuje labai gausu smulkiai sudegusių kaulų, piltų kartu su įkapėmis, jų trupiniais ir smulkiais degėsiais. Įkapes sudaro įvairios pasaginės segės - daugiakampiais, aguoniniais, cilindriniais, išplatintais ir gyvuliniais galais, rečiau - apyrankės gyvuliniais galais, vytinių antkaklių fragmentai, įvairios formos apkalai, ylos, verpstukai, kalavijų skersiniai, ietigaliai ar jų dalys (šiuose kapuose irgi surastas skliautuotu raštu puoštas ietigalis). Dviejose duobėse surasti XI a. Vakarų Europos denarai. Varšuvos universiteto profesorius S.Suchodolskis nustatė, kad tai Utrechto vyskupo Vilhelmo de Ponte (1054-1076) ir Henriko IV (1056-1105) monetos. Tai pirmosios tokios monetos Lietuvoje. Panašūs grupiniai kapai duobėse ištirti Griežėje, Seredžiuje, žinomi Kurše.

Per pastaruosius dvejus metus ištirta 12 žirgų kapų grupė, įsiterpianti tarp griautinių kapų. Tarp kapų išlieka 3-5 m tarpas Š pusėje ir 4-6 m - P pusėje. Visi žirgų kapai išsidėstę ŠV-V kryptimi orientuota eile. Žirgai laidoti kniūbsti. Galva dažnai palenkta ir guli po krūtine ar priekinėmis kojomis, pasturgalis aukščiau už galvą. Žirgo galva ir kapo duobė orientuota ŠV kryptimi. Kapo duobės kontūrai ovalūs, 105-150x43-70 cm dydžio. Įkapės - dvinaris (kapas Nr.121) ir trinariai žąslai, antkaklė (kapas Nr.130), įvijos, žvangučiai, grandinėlės su kabučiais, puoštų apskritais apkalais su iškiliais kūgeliais kamanų fragmentai.

Skirtingose kapinyno vietose plotuose Nr.145, 191, 262, 276, 299 surastos duobės. Jos apskritos, apie 15-80 cm skersmens ir 50-100 cm gylio. Jų sienelės beveik vertikaliai stačios, dugnas pusapvalis. Duobės užpiltos rudu maišytu smėliu. Nei medienos pėdsakų, nei deginimo žymių šiose duobėse nepastebėta. Duobių paskirtis ir tarpusavio sistema neaiški

Mindaugas Bertašius

1994-1995 metais tyrinėti Marvelės degintiniai kapai

1994-1995 m. tęsti darbai Marvelės kapinyne (Kauno miestas). Ištirta atitinkamai 4120 ir 1250 m^2 plotai. Darbai koncentravosi centrinėje ir R kapinyno dalyse. Šiais metais bandyta nustatyti R ir P kapinyno ribas. Iškasus 115 m ilgio ir 20 m pločio juostą į R ir porą perkasų PR pakraštyje, R kapinyno kraštas pasiektas. Tačiau 80 m ilgio juostos nepakako pasiekti P kapinyno ribą. Nors šioje vietoje paviršius žemėja, laidojimo metu buvęs paviršius irgi žemėja, kapai pastebimai gilėja, lyginant su dabartiniu paviršiumi.

Pastaraisiais metais Marvelėje tirti III-XI(XII ?) a. kapai. Toliau aprašoma vėlyvojo geležies amžiaus degintinių kapų grupė, datuojama VIII-XI(XII ?) a., ir su jais susiję šio laikotarpio žirgų kapai. Visi jie telkiasi R kapinyno pakraštyje. Šios grupės kapai pradėti tyrinėti 1993 m. (žr. ATL 1992 ir 1993 metais. V., 1994. P.132). 1994-1995 m. surasti dar 103 degintiniai žmonių ir 12 griautinių žirgų kapų. Ši grupė dar nebaigta tyrinėti, kapai tęsiasi į P ir PR. Čia mirusiųjų palaikai laidoti nedidelėse duobutėse, kartais paskleisti paviršiuje, be jokių išorinių požymių laidojimo metu paviršiuje. Duobės dažnai neišsiskiria gelsvai pilkšvame priesmėlyje, kapai randami tik 30-50 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus. Sudegusių kaulų paprastai nedaug. Jie arba koncentruojasi 40x20-50x30 cm dydžio krūvelėje, arba paskleisti ovaliniame 60x40-70x100 cm dydžio plote, 10-25 cm, kartais iki 30 cm gylio duobutėse. Duobių pjūviai dažniausiai netaisyklingos formos. Kapuose rasta negausių, susilydžiusių įkapių.

P kapinyno pusėje atsiranda palaipsniui intensyvėjantis ištisinis tamsios degėsingos žemės sluoksnis, dengiantis kapus. Palaipsniui jis sustorėja iki 10 cm. Čia ypač sunku nustatyti atskirų kapų duobes, nes daugumos paviršinė dalis suardyta. Šiame sluoksnyje randama pavienių sudegusių kaulų, susilydžiusių įkapių ar jų dalių. Kapai dažnai išskirti pagal sudegusių kaulų ir įkapių gausą. Visiems kapams būdingos negilios duobės, gausi degėsių priemaiša. Įvairiuose kvadratuose kapų tankumas skirtingas.